

NYCKELHARPAN

NR 3/2000

FÖRENINGEN NYCKELHARPANS MEDLEMSTIDNING

BILDER FRÅN
SOMMARENS
SPELTRÄFFAR

VÄRLD-
MÄSTARNA
PÅ NYCKEL-
HARPA

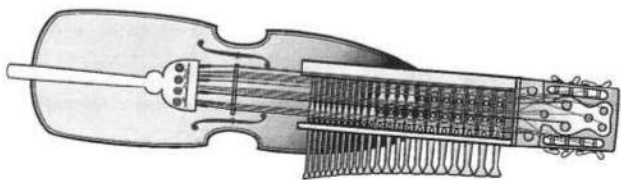
ZORNMÄRKES-
UPPSPEL-
NINGARNA

UNDSET-
HOLMEN
- LÅT FRÅN
DALARNA

EKEBYHOLMS-
KURSEN

M.M.

NYCKELHARPAN NR 3/00

Årgång 14.

Medlemstidning för Föreningen Nyckelharpan.

Utkommer med 4 nr per år. ISSN 1401-2936

Adress: Föreningen Nyckelharpan, c/o Möllerman
Riddarstigen 17A, 183 30 Täby.

Ansvarig utgivare: Sture Möllerman.

Redaktion:

Sture & Marianne Möllerman, tel 08-768 13 66.

Anne-Marie Tärnström, tel 08-89 91 80.

Artiklar och bilder ur Nyckelharpan får ej kopieras för publicering utan medgivande från redaktionen.

Material till nästa nummer skall vara på redaktionen senast 10 november.

MEDLEMSSKAP

i Föreningen Nyckelharpan kan väljas antingen fullt ut eller begränsat.

Fullt årligt medlemskap erhålles mot inbetalning av 125 kr på föreningens postgirokonton nr 491 82 94 - 2.

Väljer du lägre medlemsavgift, 100 kr, erhåller du tidningen Nyckelharpan men avstår från all övrig information.

FÖRENINGEN NYCKELHARPANS STYRELSE

Telefon

Ordförande	Sture Möllerman	08-768 13 66
Kassör	Paul Westman	08-649 22 09
Sekreterare	Anne-Marie Tärnström	08-89 91 80
Ledamot	Ingemar Aronsson	08-99 62 19
Ledamot	Karin Wester	08-778 15 09
Suppleant	Christer Kvarne	08-641 25 12
Suppleant	Bertil Svensk	08-556 512 62

Föreningen Nyckelharpan org. nr 80 20 11-4289

<http://welcome.to/nyckelharpan>

OMSLAGSBILDER

Henry Wallin och Sven Nordin i samspel vid Föreningen Nyckelharpan's första höstträff på Hartwickska Huset.

Foto: Marianne Möllerman

INNEHÅLL

i detta nummer

Hösten träffar på Hartwickska Huset	sid. 3
Ekebyholmskursen	sid. 4
Byss-Callelåtar på CD med Nyckelharporkestern	sid. 5
Finnforsrövarna – folkmusikalisk teaterföreställning	sid. 5
Bilder från Vikstadagen och Salastämman	sid. 6-7
Sjätte VM i nyckelharpa	sid. 8-9
Riksspelmansstämman i Malmköping	sid. 10
Unsetholmen, polska efter Petters Erik	sid. 11
Till minne av Ulf Lindén	sid. 12

Nästa manusstopp
10:e november

Endagskurs i höst

Vi planerar att i höst anordna en lördag med intensivt spel under sakkunnig ledning. Uppgifter om tidpunkt, lokal, kursledare och möjlighet till anmälan kommer inom kort att skickas till samtliga fullt betalande medlemmar i Föreningen Nyckelharpan.

Vi har vid tidigare liknande kurser haft mycket stor anslutning. Det har till och med varit någon gång då vi tvingats tacka nej till de senast anmälda medlemmarna. Denna gång hoppas vi att vi kan engagera två ledare att hålla två grupper igång på olika kunskapsnivåer.

Sture Möllerman

BIRGER GUSTAFSSON AB

är Föreningen Nyckelharpan's sponsor i form av mycket generösa villkor vid tryckning av bl a vår medlemstidning. Vi tackar alla hos Birger Gustafsson AB som på detta sätt stöder vår verksamhet.

Att avlysa en spelmansstämma, det gör man inte hur lätt som helst. Det blev en av denna sommarens många musikaliska upptäckter.

Med en stark längtan efter lite samspel och med högsommarsolen flödande från en klarblå himmel var vi med bilen på väg till den ärligen återkommande spelträffen i Roslagen. Döm därför om vår förvåning och besvikelse när det vid avfarten från stora vägen en dryg kilometer från den tilltänkta platsen satt en liten skylt med texten

– SPELMANSSTÄMMAN INSTÄLLD –

Vad gör man då? Åker tillbaka hem eller letar i bilkartan om det finns några andra trevliga utflyktsmål i närheten. Åh nej, inte om man är spelman.

Vi struntade blankt i den uppsatta skylten och for vidare mot vårt mål. När vi närmade oss kunde vi redan på avstånd se tydliga tecken på att vi hamnat rätt. Parkerade bilar och från dessa gick människor bärande på avlånga svarta lådor. Snart kunde vi även höra det välbekanta ljudet från stråkar och bälgs spel som klart talade om vad det var frågan om. Spelmansstämma!

Nu blev det naturligtvis inte samma omfattning på stämman som brukligt. Inget scenspel, ingen konferencier, inga mikrofoner med högtaleri, ingen spellista, inga kaffebiljetter till spelmän, inga parkeringsvakter,...

Men de viktigaste ingredienserna fanns ju; ett tjugotal spelglada musikanter, vackert väder och en trogen publik som utöver solskenet värmdes med rungande applåder mellan låtarna.

Eftersom det var lördag fanns hembygdsföreningens folk på plats och de hade också låst upp gårdens huvudbyggnad. Dessutom drog en av dessa gästvänliga entusiaster igång några kända allsångsmelodier med ackompanjemangshjälp från spelmännen. Stolar och bänkar togs fram och snart serverades gratis kaffe med tilltugg till alla deltagarna.

Vi kunde tyvärr inte hålla på med vårt låtspel hela dagen. Platsen var tingad för ett bröllop något senare. Men 2 - 3 timmars allspel/buskspel är ju klart bättre än en inställd spelmansstämma.

Sture Möllerman, ordf.

P.S.

Vi var på Kista Hembygdsgård, Vaddö och den tänkta spelmansstämman Gåsvikarstämman.

Jag hoppas att det nästa år på nämnda plats kommer att bli en stämma med alla tänkbara ingredienser.

Höstens träffar på Hartwickska Huset

S:t Paulsgatan 39B på Söder i Stockholm. Första tisdagen i månaden kl 19 till 22.

Vi har tidigare samarbetat med ABF Södermalm när det gäller våra träffar men sköter nu bokning av lokal samt övrig administration själva.

Vår första träff har redan hållits. Som gästspelmän hade vi då Henry Wallin och Sven Nordin. Kvällen blev som vanligt mycket trevlig med prat, mycket musik och prov på Wallinsk steppdans. Vi passade samtidigt på att gratulera Sven som under sommaren fyllt jämna år. Sven var en av de spelmän som startade Föreningen Nyckelharpan och verkade under många år som vår medlemstidnings redaktör.

Kommande träff blir den 3:e oktober. Då ska vi förutom att spela tillsammans även få uppleva några minuter framför videon. Bland annat se och höra hur det gick till på den första Vendelstämman. Kvaliten på filmen är inte den bästa men det dokumentära värdet desto större. Vi kommer att få se och höra glimtar av både Eric Sahlström, Viksta-Lasse och unga upplagor av flera nu verksamma spelmän.

På vår nästa träff den 7 november får vi träffa och spela tillsammans med Anders Matsson, känd uppländsk rikspelman på nyckelharpa. Anders är medlem i gruppen ÖRA. Han skötte i år även konferencierskapet vid spelmansstämman i Vendel. Detta med både humor och värme till spelmännen och publikens glädje.

Till höstens sista träff den 5 december har vi bjudit in Inge och Marianne Henriksson. Inge trakterar dragspel/durspel och blev i år rikspelman med låtar efter Grop-Gustav Nordström i Bladåker. Han är även känd som en av spelmännen i Eva Tjörnebos "Låtkompaniet". Hans fru spelar Nyckelharpa. Det ska bli intressant att få uppleva detta par tillsammans på Hartwickska Huset.

Sture Möllerman

Spelkompis önskas!

Jag bor utanför Norrtälje sedan tre år och har spelat i sju år ungefär. Jag önskar en spelkompis. Telefon 0175-604 32.

Ekebyholm

Många är de nyckelharpspelare som fått sin första skolning på kurs i Ekebyholm, Rimbo i Uppland. Och åtskilliga som återvänder till en inspirerande vecka år efter år. Den första kursen hölls 1976 på initiativ av Gösta Sandström och Percy Modén. Sedan 1978 har Lars Lindkvist tillbringat veckan efter midsommar på Ekebyholm, till en början som elev, så småningom som hjälprede vid schemaläggning och från 1984 är han kursansvarig.

Varje år brukar det finnas en del utländska deltagare, främst från USA. Förutom nyckelharpa finns fiolspelare och alla grupper har under veckan ett par lektioner i vissång med Eva Tjörnebo. Avslutningen i Rimbo kyrka brukar vara mäktig, både sång och musik med kursdeltagare och lärare.

Sahlström-stipendiet delas varje år ut till någon/några ungdomar som kostnadsfritt får delta i Ekebyholmskursen. En av årets tre stipendiater var Ben Teitelbaum, 17 år, från Castle Rock, Colorado, USA. Ben drömmer om ett år på Toboinstitutet

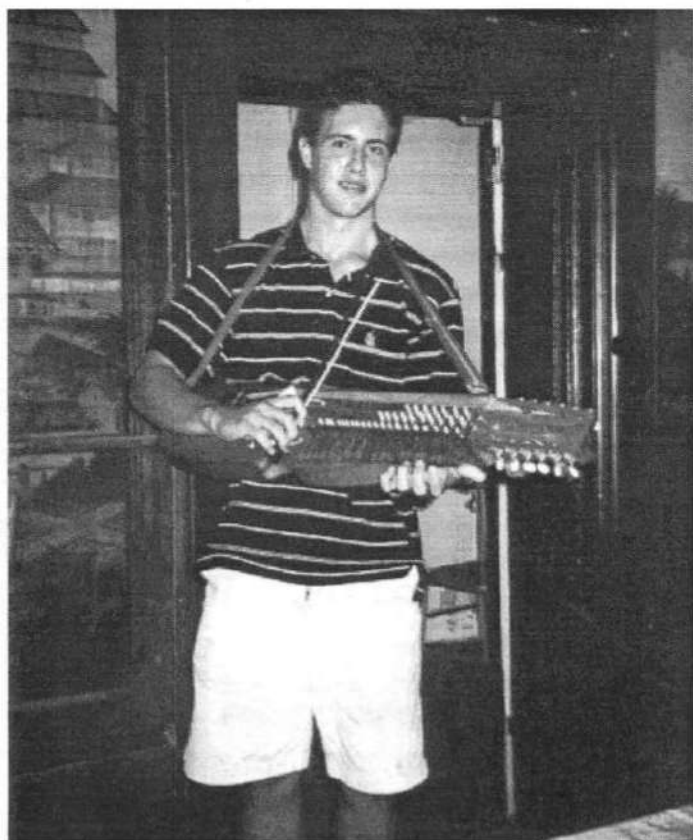
– kanske det går att förverkliga när College-studierna är avklarade.

Låt oss hoppas att Ekebyholmsskolan får vara fylld av folkmusik veckan efter midsommar i många år framöver.

Anne-Marie Tärnström

Kvällsdans i stora salen.

Ben Teitelbaum från USA, en av årets Sahlströmstipendiater.

Eva Tjörnebos nattliga, improviserade visstugor är mycket uppskattade. Det ges plats för önskningar, solosång, givande och tagande.

Leif Åhlund är van att vara ackompanjator.

Byss-Calle i elegant förpackning

Vid nyckelharpstämman i Österbybruk släpptes en CD från Drone med Byss-Callelåtar. Det är Nyckelharporkestern som tagit sig an ännu en stor spelman, tidigare har vi hört gruppen spela Eric Sahlströms musik på Till Eric. Medlemmarna är inte desamma på de båda utgåvorna, så man får förmoda att orkestern är en föränderlig konstellation. På Byss-Calle spelar Henrik Eriksson, Johan Hedin, Ola Herzberg, Olov Johansson, Niklas Roswall och Markus Svensson.

Låturvalet är både kända stycken och uppteckningar som gruppens medlemmar själva lyft fram. Flera låtar är från nedteckningar som gjordes vid spelmanstävlingarna i Uppsala 1909 efter Per Johan Bodin från Karlholmsbruk.

Tonen på hela inspelningen slås an redan genom CD:ns utformning, ett vackert omslag i svart-vit design och med minimalistisk text. Den är så stramt formgiven att formen och utseendet tagit överhanden över informationen och läsbarheten. Man ska vara väldigt angelägen för att lyckas tyda texten som rör produktionen, såsom foto, inspelningsfakta, instrumentbyggare m.m. Även musikerna är på fotografierna trendigt svartklädda – så förväntningarna när man laddar CD-spelaren är nog inte att få höra traditionellt spelmansmässiga tolkningar av Byss-Callemusik.

Nej, traditionellt kan det inte kallas. Så här på Nyckelharporkesterns vis har man inte hört Byss-Calle spelas förut

– men vilket spel! Detta är tekniskt mycket skickliga musiker, men som förstår att inte låta teknik ta överhanden över musik. Här spelas på olika typer av nyckelharpa – kromatisk, silverbas, alt, tenor och moraharpa – som i olika kombinationer ger varierade, sköna klangupplevelser. (Synd bara med formgivningen igen – att räkna ut vilket instrument som spelas på en viss låt, är ett huvudbry som kräver att man bläddrar fram och tillbaka i häftet, helst med papper och penna till hands).

Låtarna är förvisso hårt arrangerade för att vara folkmusik, men det är inte som när Alfvén skapade konstmusik eller Jan Johansson jazz med folkmusik som grund. Det är fortfarande folkmusik, Byss-Callelåtar, vi hör, men arrangerad och spelad på ett sätt som kanske kan kallas konsertmässigt. Och det är i högsta grad njutbar och varierad musik.

Kontrabasharpan spelas med fint klingande toner och samtidigt en kärv ton, ofta med rent av fräcka stråk. Öppningsnumret Samlingsmarsch efter en Bodinuppteckning är ett bra exempel, dessutom skön glädjefylld musik. Nämnas speciellt bör även tenorharpan, som tillför en väldigt fin botten i många av arrangemangen.

Arrangemangen, ja. Om man inte är upplagd för att lyssna på nyskapande spel kan låtarna säkert upplevas som överarrangerade. Ger man lyssningen lite tid kan "arren" istället vara berikande – exempelvis i Brostugan (namnet på en krog). Stycket består av introduktion-låt-efterspel och nog kan man inom sig se bilder av en morsk promenad till krogen, en trevlig kväll och ett efterspel som är tämligen dimmigt, rent av vingligt?

Byss-Calles musik har haft något att säga människor i tvåhundra år, i denna sin nya skepnad kommer den att inspirera nya lyssnare i 2000-talet.

Anne-Marie Tärnström

Drone Music: <http://www.drone.se>

Missa inte!

En unik chans att se ett gästspel från Teater Västernorrland/Västerbottensteatern i Stockholm!

Thomas Andersson och Torbjörn Näsborn, fioler och nyckelharpa, berättar en spännande historia i

FINNFORSRÖVARNA,

en skröna om värstingar, fast på 1600-talet. Finnforsrövarna är skriven av Thomas Andersson, berättare och fiolspelman i föreställningen. Musiken är skriven av Torbjörn Näsborn som medverkar med nyckelharpa och fiol.

3 - 6 oktober kl 19.00, 7 oktober kl 14.00
på Teater Pero, Sveavägen 114.
Biljettbokning: 08-612 99 00.

Från pressmeddelandet:

Denna synnerligen tuffa och makabra historia handlar om rövare. Om rövare som var trollkarlar och onda schamaner och som terroriserade skelleftebygden under lång tid. Om Finnforsrövarna säger författaren Thomas Andersson.

– Människan har i alla kulturer och i alla tidevarv haft den kriminalitet hon förtjänat. Grovleken på illdåden är endast en termometer på hur vi lyckats ta hand om varandra. Den enda skillnaden mellan sådana grabbar som de vid Finnforsgrottan och i Hells Angels är att Hells Angels kör Harley Davidsson.

Vikstadagen till Viksta-Lasses minne

Om jag nästa år vore tvungen att välja och bara besöka en enda spelmansstämma, vore valet givet: Vikstadagen, sista söndagen i juli. Vid den inledande gudstjänsten sjöng Eva Tjörnebo solo, spelmän spelade – delvis tillsammans med kyrkorgeln, mycket vackert. Församlingen bjuds sedan till kyrkkaffet som serveras på tunet vid kyrkan, där själva stämman tar vid. Och tänk vad trevligt det blir, när publiken kan dricka kaffe eller äta något samtidigt som de sitter och lyssnar på scenframträdanden.

Väldigt roligt är det också att en relativt liten stämma satsar på professionell ljudanläggning. Hembygdsföreningen och Viksta-Lassefonden står tillsammans bakom arrangementet.

Klockan två var det så dags för utdelandet av Viksta-Lassestipendiet. Årets val av stipendiater tycktes oväntat för de flesta, men inte desto mindre populärt: Åkerbypojarna, bröderna Sture och Sven Andersson fick stipendiet för "sitt skickliga och inspirerande spel" och för att de "generöst delar med sig av äkta spelansglädje".

Anne-Marie Tärnström

Populära stipendiater: Åkerbypojarna, bröderna Sture Andersson och Sven Andersson.

Allspel med två välkända spelmän i förgrunden, Sture Andersson och Curt Tallroth. Viksta-solosor i förgrunden.

För dagen spontant tillkommen vis- och spelgrupp stod för första gången tillsammans på en scen. Efter lite svårigheter i starten framfördes härlig musik av Kjell Landström, Mats Andersson, Eva Tjörnebo och Gunnar Nordlinder.

Sala-stämman

I början av augusti kan man åka till Sala, till Väsby Kungsgård där Salaortens folkdansgille anordnar spelmansstämma.

Viltstråk – folkmusikgrupp från kommunala musikskolan som både spelar och sjunger. Nia Kuoppala är ledare.

Järby spelmanslag från Heby var en av grupperna som framträdde från scenen.

Österbybruk 2000: sjätte VM i nyckelharpa

För tredje gången samlades en rad spelmän i Österbybruk, där två världsmästare skulle koras; en i klassen Gammelharpa och en i klassen Modern nyckelharpa. Tävligen har även hållits på Skansen i Stockholm (1992 och 1998) och i Linköping (1994). Allt om tävligen finns att läsa på Internet, Eric Sahlströms minnesfond där Gunnar Fredelius är "webbgubbe". Bakgrundsfakta i denna artikel är hämtade däriifrån. Adress: <http://home.swipnet.se/~w-45963>

Först något om bedömningskriterierna. Juryn har som grund fyra huvudpunkter:

1. Låtval. Låten bedöms efter om den anses lämpad för nyckelharpa, originalitet och kvalitet.
2. Speltekniskt utförande. Allmän skicklighet, tangentteknik, stråkföring, melodigestaltning samt tonbildning.
3. Folkmusikaliskt utförande. Stil, ornamentik, tradition, takt, tempo, bordunspel, dubbelgrepp etc.
4. Musikaliskt uttryck. Spelmansmässighet, gestaltning (frasering, variation) samt helhetsintryck.

Juryns ordförande och tävlingens presentatör är Gunnar Ahlbäck. Övriga medlemmar år 2000 var Curt Tallroth, Nisse Nordström, Sigurd Sahlström, Gunnar Fredelius samt Jan Ling. Under årens lopp har juryns sammansättning varierat. Curt Tallroth har varit med alla år, men fick nu i Österbybruk tyvärr avvika från tävlingen av hälsoskäl (men han repade sig snart igen, även om vi alla blev lite oroliga ett tag).

Inför årets tävling hade ingående diskussioner förts huruvida klasserna borde delas in efter spelstilar utöver indelning efter instrument. Exempelvis kan en svårighet vara att väga traditionsrikt spel mot skickligt spel utanför traditionen. Jurymedlemmarna bestämde sig för att bedömningskriterierna täcker in de svårigheterna – i praktiken har det inte inneburit något större problem. I årets tävling skulle juryn få anledning att diskutera just detta, och det tänkte nog också många i publiken efter att ha lyssnat på deltagarna i gammelharpklassen.

Instrumenten i klassen Gammelharpa har det gemensamt att de spelades före ingången till 1900-talet, på websidan finns nio varianter nämnda. Silverbasharpor har hittills dominerat i tävlingen, men varje år har några kontrabasharpor deltagit. Moraharpa har varit representerad ett par gånger.

Nio spelmän ställde upp i klassen gammelharpa, av dem sex stycken silverbasharpor. I detta läge känner man med juryn – hur oerhört svårt att sätta den ene framför den andre. Alla spelade definitivt i världsmästarklass men ändå mycket personligt. De flesta representerar en traditionell spelstil, medan ett par sticker ut och tar sig an musiken med ett modernt spelsätt som låter ålderdomligt, så bl.a. årets världsmästare.

Silverbasharporna representerades i år av Anders Nordfors, Christer Wesström, Björn Björn, Ingvar Jörpeland, Curt Jinder samt Jan Sahlberg. Sven Nordin ställde upp i tävlingen med en s.k. Österbyharpa, en kontrabasharpa med dubbellek – dessutom fyndigt uppvisande röda strumpor, då han framförde låten med samma namn. Ola Hertzberg spelade på en kontrabasharpa utan resonanssträngar med moraharpliknande kropp och Daniel Pettersson på en utbyggd moraharpa.

Daniel Pettersson från Boliden i Västerbotten korades till årtusendets första världsmästare på gammelharpa. Han spelade självfallet väldigt bra och även mycket medvetet, en slängpolska och en halling i svit eftersom han menar att moraharpan vinner på att man lyssnar länge, utan avbrott. Som publik är det spännande att få ta del av hur en spelman tänker om sitt eget spel. Hans spelsätt låter gammalt men är ändå nytt, med Gunnar Fredelius ord: "Nyskapande med ålderdomlig känsla".

När Gunnar Ahlbäck presenterade vinnaren framkom att juryn hade haft svårt att enas, just kring frågan om traditionsrikt spel vs spel utanför traditionen. Någon hade så argumenterat, att Eric Sahlström var just en nyskapande spelman och hade han inte fått komma fram hade nyckelharpmusiken inte utvecklats och låtit som den gör idag.

Idag dominerar ju den kromatiska nyckelharpan och i den moderna klassen ställde tretton spelmän upp. Deltagarna i båda klasserna representerar i stort sett hela Sverige, även om östsidan och Uppland dominerar. Precis som i gammelharpklassen höll alla framträdanden en jämn, hög klass men det var nog ändå inte så svårt för juryn att enas – Peter Puma Hedlund spelade helt lysande. Det var ett helt rätt val att han för andra gången gavs världsmästartiteln (första gången var i Stockholm 1992).

Gunnar Ahlbäck delade ut priset med ett skämtsamt "tyvärr" och jag tror jag förstär vad han menar. OM inte Puma ställt upp i tävlingen hade det varit en enormt grannliga och svår uppgift att utse en vinnare, men skulle har varit mycket spännande att i det läget se hur juryn valt.

Moderna klassen inleddes av Anna-Kristina Widell från Borås, som vann fjolårets ungdomsmästerskap med ett fantastiskt spel av Wallinlåtar. Årets spel var minst lika bra. Några veckor efter VM erhöll hon zornmärket i silver och blev därmed riksspelman.

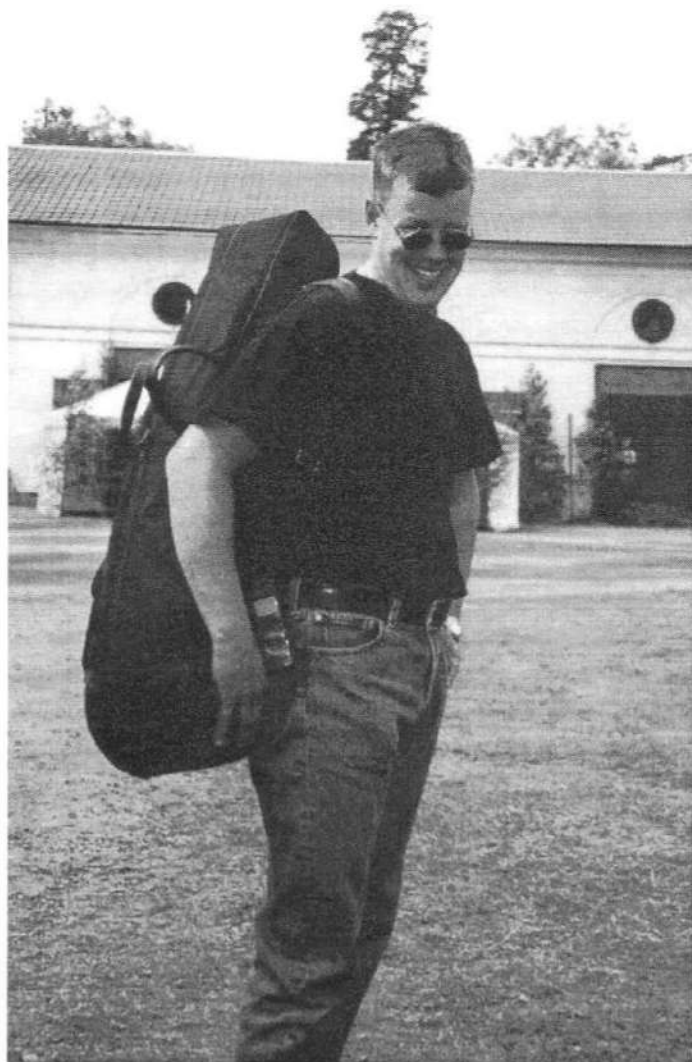
Efter Anna-Kristinas inledning fick vi lyssna till i VM-sammanhang välkända och mindre kända spelmän. Låtarna var även de omväxlande välkända nyckelharplåtar, nykomponerade låtar och låtar från andra landsändar än Uppland. Det är roligt när spelmän tar med sig låtar från sina

hemtrakter, som när Christer Häggmark från Iggesund spelade en triolpolska från Offerdal eller Anna Wingård från Orust låtar från Bohuslän.

Inslaget av unga kvinnliga spelmän var markant större än tidigare år. Forskaren Märta Ramsten konstaterade i en studie kring zornmärkesuppspelningarna*, att när medelåldern sjunker – fler ungdomar spelar upp – ökar andelen kvinnor. Det kan ju möjligen vara ett generellt fenomen.

Och så namnen på årets deltagare i klassen Modern nyckelharpa, förutom de som nämnts ovan: Per Gustav Jernberg, Sture Hogmark, Ditte Andersson, Esbjörn Hogmark, Ellinor Pettersson, Ola Hertzberg, Tommy Lindholm, Henrik Eriksson samt Elin Skoglund. Massor av ytterligare information finns på Internet.

*) Märta Ramstens doktorsavhandling heter Återklang. Tyvärr slutsåld.

*Världsmästaren på kromatisk nyckelharpa 2000 (och 1992) har all anledning att se nöjd ut.
Peter Puma Hedlund, numera bosatt i Iste, Hälsningland.*

Daniel Pettersson, spelade personligt på moraharpa, så bra att han vann klassen för Gammelharpa. En inte helt okontroversiell seger.

Efter att ha lyssnat till detta VM förstår man hur viktigt det är med dessa spelmän som vilar i traditionen och låter traditionen leva vidare, medan andra viker av och trampar upp nya stigar. Båda förhållningssätten är viktiga för folkmusikens fortlevnad. Det blev speciellt tydligt i klassen Gammelharpa – det tycks vara där nyckelharpospelets utveckling sker just nu.

Väldigt roligt och underhållande med att sitta och lyssna på en eftermiddags uppspelningar är också allt som spelmännen kan berätta om äldre tiders spelmän. Historier, minnen, anekdoter skärvor ur vårt kulturarv som vi med tiden kan foga samman.

Anne-Marie Tärnström

Adressen till Sahlströmsfondens websida igen:
<http://home4.swipnet.se/~w-45063>

Riksspelmansstämman i Malmköping

Sekretets första riksspelmansstämma hölls i Malmköping. Sörmlänningarna hade arrangerat en fantastisk vecka med konserter, kurser och andra aktiviteter. I centrum för en riksspelmansstämma står naturligtvis Zornmärkesuppspelningarna och allas förväntningar på nya riksspelmän och på andra utmärkelser.

För den som inte känner till Zornjuryn och de olika utmärkelserna kommer här en kort-kort sammanfattning: För att spela upp måste man innevarande år fylla 16 år. Vissång ingår inte bland de tillåtna "instrumenten" - det är för övrigt osäkert om det i statuterna anges exakt vilka instrument som är tillåtna. Det finns säkert någon läsare som vet mer. Vanligast är fiolspelmän, men det finns förutom nyckelharpspelare även riksspelmän på dragspel, munspel, näverlur, stråkharpa, säckpipa och kohorn. Det sistnämnda instrumentet trakterades av två av de tio nya riksspelmännen i Malmköping.

Ett kort utdrag ur statuterna från 1984:

§1.1 Syfte

Zornmärket utdelas för att öka intresset för den svenska folkmusiken och för att nya generationer skall stimuleras till att enligt Zorns intentioner på ett traditionsbevarande sätt vidareföra och skapa förståelse för den musik och de spelstilar som vi ärvt från äldre tiders spelmän.

Zornmärket i guld tilldelas synnerligen framstående traditionsbärare.

Zornmärket i silver och brons utdelas efter uppspelning inför en jury och efter särskilda bedömningsgrunder. Med samtliga märken följer ett diplom vilket dessutom kan utdelas separat som uppmuntran.

För att erhålla silvermärket skall spelman inneha bronsmärket. Undantag kan beslutas av juryn då särskilda skäl föreligger.

Så långt Zornnämndens statuter. Den som erhåller silvermärket kan alltså kalla sig riksspelman. I somras delades åtminstone ett silvermärke ut till någon som inte tidigare hade bronsmärket, nämligen dragspelaren Inge Henriksson som spelar låtar efter Grop-Gustaf Nordström i Bladåker, Uppland. Inge och hans fru Marianne gästar för övrigt Föreningen Nyckelharpan i december.

Hur gick det då för nyckelharporna i Malmköping? Jo, inte direkt överraskande för den som hört hennes spel, men naturligtvis glädjande nog, erövrade Anna-Kristina Widell,

Borås, silvermärket för sitt spel av Wallinlåtar. Anna-Kristina studerar på Musikhögskolans folkmusiklinje i Stockholm och hon vann junior-VM på nyckelharpa 1999 (då hon bl.a. framförde Båtsman Deck). Vi siktar på en längre presentation av denna duktiga spelman i ett kommande nummer av tidningen.

Årets yngsta deltagare i uppspelningarna hade ännu inte fyllt 16 år, men nyckelharpspelaren Karin Linder från Blidö erövrade ett bronsdiplom. Karin, som spelat harpa sedan 7-årsåldern, var också en av dem som vid diplomutdelningen på själva stämmodagen fick spela en låt från scenen. En verkligt lovande ung musikanter!

Nyckelharpan vill gratulera och önska lycka till i det fortsatta spelmanslivet!

Anne-Marie Tärnström

*Anna-Kristina
Widell
från Borås
– nybakad
riksspelman
på nyckelharpa.*

*Karin Linder
från Blidö
erövrade diplom
vid zornmärkes-
uppspelningarna.
För övrigt yngst
av årets alla
deltagare.*

Åsa Carlid från Kallhäll utanför Stockholm hade spelat upp för zornjuryn. Hon kunde berätta något om hur det är att satsa och spela upp utan att lyckas erövra någon utmärkelse.

I Malmköping spelade 71 spelmän upp för zornjuryn. Resultatet i form av utmärkelser som delades ut blev:

10 silvermärken, 2 diplom efter brons, 8 brons samt 11 diplom. Långt ifrån alla som satsar blir alltså belönade av zornjuryn. På kvällen efter varje uppspelningsdag sätts listor med namnen på dem som fått ett märke eller diplom upp.

Det är förstås ohyggligt spännande, men Åsa blev inte överraskad när hennes namn inte fanns med på listan, hon kände direkt efter spelningen att det inte hade gått vägen.

Hur får man då lust att satsa, att komma igen nästa år? Åsa menar att för hennes del beror det helt och hållet på juryn, som var fantastiskt bra på att ge konstruktiv kritik - verkligt konstruktiv. På kvällen kan man nämligen få träffa juryn för att diskutera sitt spel och bedömningen av det. Enligt Åsa hade juryn ett väldigt bra sätt att tala om de saker där man inte uppfyller kraven och även uppmuntra det som var bra.

Juryns påpekanden och kommentarer har givit inspiration att jobba vidare med det som de lyfte fram, nästan som en läxa. Åsa har siktet inställt på att åka till Hällesåker i Halland nästa sommar och sätta sig framför zornjuryn igen, men fattar definitivt beslut först när tiden är inne.

Anne-Marie Tärnström

På Föreningen Nyckelharpan kurs i våras, då Cajsa Ekstav besökte oss, fick vi bl annat denna låt. Jag hittade en nedteckning som Gösta Sandström gjort för ett antal år sedan på samma låt. Den skiljer sig inte nämnvärt från den

versionen som Cajsa förmedlade. Därför tycker vi att det kan vara intressant för fler att få ta del av låten.

Sture Möllerman

UNSETHOLMEN

Efter Petters Erik Eriksson

BSVERIGE
PORTO
BETALT

FÖRENINGSBREV

Föreningen Nyckelharpan c/o Möllerman, Riddarstigen 17 A, 183 30 Täby

Succén fortsätter!

SliderStrap med sina korsade ryggband och den patenterade, flyttbara läderplattan har underlättat tillvaron för 100-tals spelmän. Oftast används den till nyckelharpan, som av många känns tung och kan ge ryggbesvär.

SliderStrap kan också användas till andra instrument som gitarr, bas och banjo.

Bandet finns i färgerna svart, mörkbrunt, ljusbrunt (kaki), blått, violett och rött.

Priset är 325 kronor (inklusive frakt) och beställs per telefon direkt av Jan Lundqvist, Nacka. 070 - 655 99 47

Ulf Lindén

Så har budskapet nått oss att vår gode vän och medlem Ulf Lindén lämnat oss efter en längre tids sjukdom.

Vi minns Ulf för hans omtanke för de svaga i samhället, han värnade om dem och han stod på deras sida och talade för dem. Ulf var också aktiv i föreningen NHR.

Vi minns honom också för hans försynta sätt, att verka i bakgrunden, att inte sätta sig själv i första rummet. Vi minns honom också som den som utan stress mötte sin dag. Som om han levde sig igenom dagen med eftertanke.

Ett nöje Ulf hade var att knäpa ihop små melodier eller låtar och som han ibland förgyllde med en text till.

Ulf var troligast den person som först och mest gjorde nyckelharpan känd och spridd i Boråstrakten. Redan på 70-talet började han intressera sig för instrumentet. Han skaffade ritningar och började tillverka dem. Så började han samla vänner omkring sig som också var intresserade av detta musikinstrument och som ville bygga sig en egen nyckel-

harpa. Ulf gav goda råd och anvisningar kring byggandet från sitt stora kunnande. Så småningom byggdes det även andra instrument i hans snickarverkstad bl.a. fioler. Ulf åtog sig också att reparera trasiga instrument av många olika slag så de åter blev spelbara med gott resultat.

Då nyckelharpsbyggarna fått sina instrument klara och den första tiden därefter gått åt till att lära sig spela på dem, började tanken växa fram att få spela i en mer organiserad form. Så i början av 1980-talet tog de kontakt med Borås Spelmanslag och bildade där en särskild nyckelharpsgrupp. Så började de nyblivna spelmännen spela offentligt som en egen grupp eller tillsammans med fiolspelmännen i laget. Det blev allt fler och fler som började bygga nyckelharpor hos Ulf och som sedan anslöt sig till spelmanslaget.

På så sätt blev instrumentet känt i vår bygd, tack vare Ulfs intresse för detta svenska instrument.

Vi tackar dig Ulf för de år vi fått umgås med dig. Nu kan du, fri från din sjukdom, sitta och skapa låtar och spela på din kära nyckelharpa.

Borås Spelmanslag, Jan-Eric Beckman